

## Obsah

Předmluva .....	6
Úvod .....	7
<b>I. NÁBOŽENSTVÍ A VÝZKUM NÁBOŽENSTVÍ .....</b>	<b>10</b>
A. Tři výchozí otázky .....	10
1. Co je náboženství .....	10
a) Některé podstatné znaky náboženství .....	12
(1) Nábožensky vykládané skutečnosti .....	12
(2) Nábožensky vykládané zkušenosti .....	13
(3) Nábožensky vykládané normy .....	13
b) Další znaky náboženství .....	14
2. Jak se setkáváme s náboženstvím? .....	15
3. Jak zkoumáme náboženství? .....	16
B. Několik obecných pojmů ve výzkumu náboženství .....	17
1. Pojem náboženského faktu .....	18
2. Pojem náboženství jako problém .....	19
3. Předběžný pojem náboženství: Náboženství jako orientace .....	20
C. Systematika religionistiky .....	21
D. K dějinám výzkumu náboženství .....	24
1. Počátky .....	24
2. Vývoj vědy a religionistika .....	25
3. Vývoj teologických a religionistických otázek .....	27
a) Doba před první světovou válkou .....	27
b) Doba mezi světovými válkami .....	29
c) Dialektická teologie a religionistika .....	31
E. K výzkumu náboženství dnes .....	32
1. Některé předpoklady .....	32
2. Některé úkoly .....	33
3. Kritika náboženství, apologetika náboženství a religionistika .....	33
a) Formy kritiky náboženství .....	34
b) Ke kritické funkci religionistiky .....	35
4. K ideologicko-kritické funkci religionistiky .....	36
F. O prospěšnosti religionistiky .....	37
<b>II. HISTORICKÉ ZKOUMÁNÍ .....</b>	<b>40</b>
A. Dějiny, cíl a metoda .....	40
B. Dějiny jednoho a mnoha náboženství .....	44
1. Vývojové fáze náboženství .....	44
2. Náboženství písemných kultur .....	47
a) Rozčlenění .....	47
b) Rozdílné znaky .....	48
c) Společné vrstvy a vzájemnosti v historických náboženstvích .....	48

C. Náboženství v dějinném kontextu .....	49
1. Podmíněnost náboženství .....	49
2. Dějiny kultury a náboženství .....	50
3. Potřeby se zřetelem na náboženství .....	50
4. Útoky proti náboženství .....	50
D. Vývoj náboženství písemných kultur v 19. a 20. století .....	51
1. Změny .....	51
2. Novotvary .....	54
3. Několik příkladů .....	55
a) Změny a novotvary ve velkých náboženstvích .....	55
b) Přesahné, universalistické novotvary .....	57
c) Důsledky změn a novotvarů písemných náboženství .....	58
E. Několik závěrečných poznámek .....	58
III. SROVNÁVACÍ VÝZKUM .....	60
A. K dějinám .....	60
B. Hodnotící srovnání .....	60
C. Vědecké srovnání .....	62
D. Interkulturní perspektiva srovnání .....	64
E. Tři různé rozměry srovnávaného materiálu .....	66
F. Globální a omezená srovnání .....	67
G. Některé příklady srovnávání náboženských faktů .....	69
1. Protiklad nebe a země .....	69
2. Monoteismus .....	71
3. Rituál, kult a liturgie .....	72
4. Život a smrt .....	73
H. Srovnání na základě obecných otázek .....	74
1. Pojetí člověka a jeho spásy .....	75
2. Otázky etiky a sociální etiky .....	76
I. Srovnání na základě teoreticko-vědeckých otázek .....	76
IV. VÝZKUM NÁBOŽENSTVÍ V JEHO KONTEXTU .....	78
A. Přínos jednotlivých věd .....	78
1. Etnologická perspektiva; kulturní antropologie .....	79
2. Sociologická perspektiva; sociologie náboženství .....	81
3. Psychologická perspektiva; psychologie náboženství .....	83
4. Perspektiva dalších disciplín .....	84
B. Rozdílná metodologická východiska .....	85
C. Náboženská pospolitost .....	88
1. Tradice .....	89
2. Iniciace .....	91
3. Svátky a lidové náboženství .....	92

D. Role v náboženské pospolitosti .....	95
1. Rozdělení rolí mezi mužem a ženou .....	95
2. Základní role nábožensko-autoritativního chování .....	96
a) Šaman .....	96
b) Prorok .....	97
c) Mystik .....	97
d) Gnostik .....	98
e) Kněz .....	99
f) Guru .....	99
g) Asketa .....	100
E. Formy náboženství u předpisemných kultur .....	101
F. Speciální náboženské pospolitosti .....	105
1. Sociálně-náboženská obnovná hnutí ve třetím světě .....	105
2. Nová náboženská hnutí na Západě .....	106
3. Menšiny a jejich náboženství .....	106
4. Utlačované skupiny a jejich náboženství .....	107
V. VÝZKUM APLIKOVANÉ HERMENEUTIKY .....	108
A. Empirický výzkum a aplikovaná hermeneutika .....	108
B. Náboženské fenomény ve výkladu aplikované hermeneutiky .....	110
1. O nezbytnosti interpretace .....	111
2. Příklady .....	112
a) Symboly .....	112
b) Mýty .....	115
c) Mystika .....	118
d) Posvátné spisy .....	119
e) Etické normy .....	120
3. Potřeba komplexnější aplikované hermeneutiky .....	121
C. Náboženství ve výkladu aplikované hermeneutiky .....	122
1. Explicitní a implicitní náboženství .....	123
2. Explicitní náboženství .....	123
a) Sémantický přístup .....	123
b) Fenomenologický přístup .....	125
3. Implicitní náboženství .....	127
D. Potřeba lepší aplikované hermeneutiky náboženství a náboženských fenoménů .....	130
Bibliografie .....	134
Náboženství zblízka: Jacques Waardenburg a současná religionistika ( <i>Břetislav Horyna</i> ) .....	144
Bibliografie J. Waardenburga .....	149
Jmenný rejstřík .....	155
Věcný rejstřík .....	160